

**การปรับตัวของชุมชนทำนาอันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง :
ศึกษากรณี ชุมชนทำนาดำบลทรายขาว อำเภอกว๊านพะเยา จังหวัดนครศรีธรรมราช**
**Farmers' Occupational Transitions After The Pakpanang Development Plan project :
A Case Study of The Farmers' Community in Tumbon Saikaow Amper Huasi**
Changwat Nakhorn Si Thammarat

มานะ ขุนวิช่วย* นฤมล ขุนวิช่วย**

Mana Khunweechuay Narumol Khunweechuay

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่องการปรับตัวของชุมชนทำนาอันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง : ศึกษากรณีชุมชนทำนาดำบลทรายขาว อำเภอกว๊านพะเยา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของชุมชนทำนาดำบลทรายขาว การศึกษาถึงโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง และการศึกษาถึงลักษณะการปรับตัวของชาวบ้านในทรายขาว มีวิธีการศึกษาโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เอกสารที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ทั้งที่เป็นบทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รวมถึงเอกสารที่อยู่ในชุมชน เช่น เอกสารขององค์การบริหารส่วนตำบล เอกสารส่วนบุคคล เช่น หนังสืองานศพ ส่วนการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การศึกษาภาคสนาม โดยการสังเกตและสัมภาษณ์

ผลการศึกษาพบว่าชุมชนทรายขาวเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มีภูเขาเตี้ย ๆ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก ถัดออกมาทางทิศตะวันออกเป็นพื้นที่ราบลุ่มกว้างใหญ่ พัฒนาการที่สำคัญเกี่ยวกับระบบการผลิตคือ การผลิตในช่วงของการพึ่งพิงธรรมชาติก่อนทศวรรษ 2510 หลังจากนั้นชาวทรายขาวก็พัฒนาสู่ยุคการผลิตที่พึ่งพิงเทคโนโลยี ส่วนการปรับตัวของชุมชนหลังจากการเกิดขึ้นของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังพบลักษณะที่น่าสนใจคือ การปรับตัวสู่การทำนาแบบเข้มข้น การทำสวนยางพารา การปลูกปาล์มน้ำมัน การขุดโคกยกร่องและการปรับตัวที่หลากหลาย การปรับตัวดังกล่าวนี้ส่งผลให้สภาพความเป็นอยู่ของคนในทรายขาวดีขึ้น แต่หากมีการหนุนเสริม การช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกอย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพก็จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น การส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การสนับสนุนให้เกิดกลุ่มและเครือข่ายเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรอง และการช่วยเหลือด้านการตลาด

คำหลัก : การปรับตัว, ชุมชนทำนา, ชุมชนทรายขาว

* อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

** อาจารย์ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Abstract

The objective of this research is to study the development of community Saikaow and study of the Pakphanang Development Plan Project, and study the adaptation of people in Saikaow. The research is carried out by studying the related documents of the people's local wisdom in the form of academic paper, research, and thesis, including the documents found in the area such as the ones from the local administration offices, and individual data such as printed obituaries or funeral books. The data are also collected through field surveys, observation, and interviews.

The result of the study shows that Saikaow community is located in the Pak Panang Basin. A low mountains situated west next to the east is the vast wetlands. A significant development on the production system is production during of reliance on natural the decades before since 1967. After that people to develop the manufacturing dependent on technology. The adaptation of the community after the launch of the Pak Panang River Basin Development Project found an interesting adaptation to intensive farming, the rubber plantation, the planting of oil palm, the digged the furrows and mounds and adapting the variety. Adaptation of such a result, the living conditions of the people in Saikaow better, however if it is to encourage and help from outside agencies, and consistent with the potential to affect the quality of life better, such as to encourage people to access knowledge about the occupation, to encourage groups and networks to increase their bargaining power and marketing assistance.

Keywords: adaptation, Rice farming community, Saikaow Community

1. บทนำ

เป็นข้อสรุปที่ชัดเจนของนักวิชาการแล้วว่าการเริ่มต้นของระบบทุนนิยมเสรี หรือการเริ่มเปิดการค้าเสรีในประเทศไทยอย่างเป็นทางการเริ่มมาตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 2380 นั่นคือการที่รัฐบาลไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชการที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์) ตัดสินใจทำสนธิสัญญาทางการค้า (สนธิสัญญาเบาริง) กับประเทศอังกฤษ ใน พ.ศ.2389 และทำสนธิสัญญาลักษณะเดียวกันนี้กับอีกหลายประเทศในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน ผลของสนธิสัญญาทั้งหลายในยุคนั้นทำให้ไทยเสียเปรียบต่างชาติในหลายๆ เรื่อง เช่น ไทยต้องยอมเสียสิทธินอกอาณาเขตให้แก่ประเทศคู่สัญญา คือ เมื่อคนต่างชาติทำผิดกฎหมายของไทย รัฐบาลไทยไม่มีสิทธิ์ในการจับกุมหรือดำเนินคดีตามกฎหมายไทย คนต่างชาติที่ทำผิดต้องขึ้นศาลในประเทศต้นสังกัดเท่านั้น

ผลอีกประการของสนธิสัญญา คือ เกิดการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจขึ้นทั่วประเทศ โดยเฉพาะผลผลิตทางการเกษตร เช่น มีการเกิดขึ้นของการทำนาในบริเวณทุ่งรังสิต บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปากพองและลุ่มทะเลสาบสงขลาอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ทั้งนี้สืบเนื่องจากการที่มีการค้าขายที่เสรีมากขึ้น ชาวต่างชาติสามารถเข้ามาซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าโดยตรงมากขึ้นกับประชาชนโดยไม่ต้องผ่านรัฐบาลเหมือนที่เคยทำกันมา (อย่างไรก็ตามก็มีการห้ามซื้อขายสินค้าบางประเภทอยู่) จึงนับได้ว่าประเทศไทยได้พาตัวเองเข้าสู่ระบบการค้าของโลกนับแต่นั้นเป็นต้นมา

ในยุคต่อๆ มาระบบการค้าแบบเสรีของไทยมีพัฒนาการมาเรื่อยๆ ตั้งแต่สมัยสมบูรณาญา

สิทธิราชเข้าสู่ยุคประชาธิปไตย และเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่อย่างก้าวกระโดดเมื่อรัฐบาลสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 ใน พ.ศ.2504 – 2509 ผลของแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ทำให้เกิดการสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานขึ้นในประเทศ เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา เขื่อน ฯลฯ เป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศก็ถูกนำมาใช้อย่างไม่มีขีดจำกัด ขาดการวางแผนที่เหมาะสม เช่น การให้สัมปทานป่าไม้รวมถึงป่าชายเลน การให้สัมปทานเหมืองแร่ โดยเฉพาะดีบุกซึ่งมีอยู่มากในภาคใต้ของไทย เป็นที่น่าสังเกตว่าทรัพยากรเหล่านี้ล้วนมีอยู่ในภาคชนบทแต่เมื่อนำมาใช้แล้วกลับนำมาหล่อเลี้ยงชุมชนเมือง ผลต่อเนื่องที่ตามมาจากการวางแผนพัฒนาฯ คือการขยายตัวของชุมชน การอพยพย้ายถิ่นฐาน เช่น การอพยพย้ายถิ่นของชาวบ้านไปอยู่ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมหลังเสร็จสิ้นสัมปทานป่าไม้

กล่าวเฉพาะส่วนของการทำนาผลของกระแสการพัฒนาทำให้พื้นที่ทำนาทั่วประเทศขยายตัวออกไปกว้างขวางต่อเนื่องมาตามลำดับ รวมถึงพื้นที่ในลุ่มน้ำปากพองด้วย เพราะพื้นที่ลุ่มน้ำปากพองเป็นพื้นที่ราบลุ่มปากแม่น้ำที่มีการสะสมของตะกอนดินที่อุดมสมบูรณ์ รวมทั้งการเป็นเมืองที่อยู่ชายฝั่งทะเล ทำให้ทั้งลุ่มน้ำปากพองเป็นแหล่งเมืองทำค้าขายที่สำคัญในอดีต

สำหรับชุมชนใน ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร นับได้ว่าเป็นพื้นที่ทำนาอีกแห่งหนึ่งของลุ่มน้ำปากพอง อันเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบ “ทุ่งพังไกร” อันเป็นที่ราบที่มีการผลิตข้าวได้มากในอดีต ชุมชนแห่งนี้จึงเกิดการบ่มเพาะวัฒนธรรมข้าวให้

สามารถยืนอยู่คู่กับชุมชนแห่งนี้ได้ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน

ดังที่กล่าวแล้วว่านโยบายเศรษฐกิจที่มุ่งสร้างรายได้ที่เป็นตัวเงินที่เห็นชัดเจนขึ้นในต้นพุทธศตวรรษที่ 26 ส่งผลให้การผลิตและการค้าขายข้าวเริ่มลดบทบาทและคุณค่าลง เพราะการเร่งการผลิตมากเกินไปส่งผลให้คุณภาพหน้าดินเสื่อมถอย เกิดนโยบายการใช้ปุ๋ย การใช้ยาปราบศัตรูพืช มีการพัฒนาพันธุ์ข้าว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อภูมิปัญญาของชุมชน สังคมในชุมชนทรายขาวอ่อนแอลงตามลำดับ จนกลายเป็นชุมชนที่ถือว่า “ยากจน” ชุมชนหนึ่งของประเทศ คนในพื้นที่แห่งนี้ส่วนหนึ่งได้ปรับตัวเข้าสู่การทำสวนยางพาราและสวนกาแฟ โดยการอพยพโยกย้ายไปหาที่ทำกินในพื้นที่ป่าเขา เช่น เขิงเขาหลวงของนครศรีธรรมราช ในสุราษฎร์ธานี ชุมพร เพื่อหนีภาวะความยากจนจากการทำนา

อย่างไรก็ตามเมื่อมีการเกิดขึ้นของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง (เกิดโครงการปี พ.ศ. 2536 และมีการเปิดประตูระบายน้ำเมื่อปี พ.ศ.2542) ชุมชนทำนาในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทรที่อ่อนแรงลงได้เข้าสู่บรรยากาศแห่งความครึกครื้นของการทำนาอีกครั้งหนึ่ง เช่น สามารถทำนาได้มากครั้งขึ้นในหนึ่งปี ทุกขั้นตอนของการทำนามีความสะดวกสบายขึ้นเพราะมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ (โดยเฉพาะการเข้ามาของรถตัดข้าวหรือรถเกี่ยวข้าว) ในขณะที่พื้นที่บางส่วนของพื้นที่นาถูกปรับเปลี่ยนไปเป็นสวนปาล์ม สวนผัก สวนสมรม และการทำนาทุ่งในพื้นที่น้ำจืด

การเกิดขึ้นของอาชีพใหม่ ๆ หลังโครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนังนับเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษา คือกลุ่มคนที่ยังคงทำนา

(ทำได้มากครั้งขึ้นในแต่ละปี) กลุ่มคนที่ทำสวนปาล์ม สวนผัก สวนสมรม โดยศึกษาในรายละเอียดของการปรับเปลี่ยนนี้ว่าเป็นมาเป็นไปอย่างไร ผลของการปรับเปลี่ยนเป็นอย่างไร และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตว่าจะไปในทิศทางใด

นอกจากนี้การที่ผู้วิจัยซึ่งถือเป็นลูกหลานของคนในตำบลทรายขาว ได้เห็น ได้เรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลงของชุมชนมาตลอดระยะเวลาหนึ่ง จึงมีความต้องการที่จะศึกษาเพื่อให้เป็นองค์ความรู้ของชุมชนตำบลทรายขาวต่อไป

ปัจจัยและเงื่อนไขที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงคิดว่าการศึกษาเรื่อง “การปรับตัวด้านอาชีพของชุมชนทำนาเนื่องจากโครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง: ศึกษากรณี ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช” จึงสมควรเกิดขึ้น เพื่อเป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนทรายขาวในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะในการปรับตัวด้านอาชีพ จะเป็นการศึกษาที่เน้น “กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน” นับเป็นการสร้างความมั่นใจให้ชุมชน องค์ความรู้ที่ได้น่าจะสร้างสำนึกร่วมให้กับคนในชุมชน รวมทั้งการได้นำความรู้มาประยุกต์ปรับปรุง เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดนั่นคือ ความเป็น “ชุมชนเข้มแข็ง”

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ (เศรษฐกิจและสังคม) ในชุมชนตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา ทั้งก่อนและหลังการเกิดขึ้นของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง

2. เพื่อศึกษาถึงการปรับตัวของชุมชนทำนาว่าเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด การปรับตัว

เกิดขึ้นจากเงื่อนไขใดบ้าง มีกระบวนการปรับตัวอย่างไรและผลของการปรับตัวเป็นอย่างไร (ยังคงทำนา ทำสวนสมรม ทำสวนผัก และทำสวนปาล์ม)

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

3.1.1 กลุ่มแกนนำชุมชน ได้แก่ กลุ่มแกนนำที่เป็นทางการ ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านกำนัน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มแกนนำที่ไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย ผู้อาวุโสในชุมชน ผู้นำทางศาสนา

3.1.2 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลทรายขาว

3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

3.2.1 การสังเกต

3.2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก

3.2.3 การสนทนากลุ่ม

3.3 การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

นำเสนอโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยการบอกเล่าในเชิงพรรณนาวิเคราะห์

4. ผลการวิจัย

4.1 พัฒนาการของชุมชนทรายขาว

พัฒนาการสำคัญสามารถแบ่งได้เป็นสองช่วงเวลา คือ ทรายขาวในช่วงที่มีระบบการผลิตสัมพันธ์กับธรรมชาติ ช่วงก่อนทศวรรษ 2510 ขึ้นไป ช่วงเวลานี้ชาวบ้านอาศัยพลังของธรรมชาติในการผลิต เช่น อาศัยน้ำฝนในการเลี้ยงต้นข้าว ช่วงเวลานี้การทำนาเป็นลักษณะการผลิตที่สำคัญในช่วงเวลานี้

ช่วงที่สองเป็นการผลิตที่อาศัยเทคโนโลยี เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ทศวรรษ 2520 ช่วงเวลานี้ชาวบ้าน

ทรายขาวมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในพื้นที่กันอย่างคึกคัก เทคโนโลยีที่นำเข้ามาโดยมากเพื่อการทำนา ต่อมาใช้เพื่อขุดโคกยกร่อง โดยเทคโนโลยีเหล่านี้มีมากเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบัน ผลของการใช้เทคโนโลยีเข้มข้นนี้ทำให้ทรัพยากรสัตว์น้ำ สัตว์ป่าหลายชนิดในพื้นที่หายไปอย่างสิ้นเชิง ระบบคุณค่าบางอย่าง การเคารพนบถนอบต่อธรรมชาติมีน้อยลงและค่อย ๆ หายไปจากคนรุ่นใหม่ในตำบลทรายขาวด้วยเช่นกัน เพราะเมื่อการผลิตไม่จำเป็นต้องรอฟ้าฝน ความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อฟ้าฝนก็ไม่จำเป็นต้องมีด้วยเช่นกัน

4.2 การปรับตัวของชุมชนทำนาทรายขาว

การปรับตัวหลังจากเกิดโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังนั้นพบว่า การปรับตัวของชุมชนทำนาในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีลักษณะที่สัมพันธ์กับการเกิดขึ้นของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง โดยเฉพาะการขุดคลองสายชะอวด – แพรกเมือง ที่ขุดผ่านพื้นที่ของตำบลทรายขาว คลองสายนี้เป็นคลองที่ระบายน้ำออกจากป่าพรุไม่ให้น้ำไหลไปยังพื้นที่อำเภอปากพนัง ดังนั้นการเกิดขึ้นของคลองสายใหม่จึงส่งผลต่อการปรับตัวของชาวบ้านในตำบลทรายขาว ซึ่งพบว่าการปรับตัวที่สำคัญคือ

การทำนาแบบเข้มข้น คือการที่ชาวบ้านในพื้นที่เพิ่มรอบการผลิตการทำนาและเพิ่มการใช้เทคโนโลยีมากขึ้นในการทำนารอบการผลิตที่เคยทำเพียงปีละครั้งเปลี่ยนเป็น 2 – 3 ครั้ง การเพิ่มรอบการผลิตมากขึ้นนี้ส่งผลต่อวิถีชีวิต พันธุ์ข้าว ภูมิปัญญาที่เคยมีมาแต่อดีต

การทำสวนยางพารา เป็นการปรับตัวของชาวบ้านที่เปลี่ยนอาชีพจากการทำนามาเป็นทำสวน

ยางพารา โดยเฉพาะในพื้นที่ริมเชิงเขาพระบาทหมู่ 12 หมู่ 3 บ้านไชงค และบางส่วนของหมู่ 6 บ้านโคกทรายการทำสวนยางพาราในตำบลทรายขาวเริ่มมีมานานแล้วตั้งแต่ทศวรรษ 2520 และมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบัน เมื่อชาวบ้านปลูกยางพาราได้ราว 6-7 ปี ก็เริ่มกรีด การกรีดก็จะเก็บน้ำยางไว้ในจอกยางประมาณ 5 วัน จึงเก็บน้ำยางที่แข็งตัวแล้วมาขาย ยางลักษณะนี้ชาวบ้านเรียกว่าขี้ยาง ในช่วงประมาณ ปี 2554 - 2555 ราคาของพาราเพิ่มขึ้นมากทำให้พื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นไปด้วย

การปลูกปาล์มน้ำมัน เป็นการปรับตัวที่เกษตรกรที่เปลี่ยนจากการทำนามาเป็นการทำสวนปาล์มน้ำมันพบมากโดยทั่วไปทั้งพื้นที่ชายเขาพระบาทและพื้นที่ราบลุ่มอื่น ๆ และมีการแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว การปรับตัวของชาวบ้านในรูปแบบนี้พบว่ามีมากที่สุดคนในทรายขาว

การปลูกปาล์มน้ำมันถือเป็นการผลิตแบบใหม่ที่เข้ามาในชุมชน ชาวบ้านยังมีความรู้เรื่องนี้้น้อยมาก แต่เนื่องจากเป็นกระแสที่รุนแรงทำให้ชาวบ้านจำนวนมากหันเข้าสู่ลักษณะการผลิตแบบนี้ด้วยความเชื่อว่าลงทุนเพียงครั้งเดียวสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตไปได้อีก 20 ปี การปลูกปาล์มน้ำมันในทรายขาวสามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ การปลูกโดยการสาธิตหรือ หมายถึงการให้รถไถนามาไถให้เป็นโคกเล็ก ๆ แล้วปลูกปาล์มน้ำมัน ลักษณะที่สองคือการขุดโคกยกกร่องก่อนแล้วจึงปลูกปาล์ม ในช่วงแรกสามารถปลูกพืชผักได้ก่อน พอปาล์มโตจึงเลิกปลูกผัก

การกระจายตัวของการปลูกปาล์มน้ำมันกระจายในทุกหมู่บ้านของตำบล โดยเฉพาะที่เป็นที่ดินของคนที่มีเงินจะลงทุนขุดโคกและการ

ดูแลรักษาในช่วงก่อนที่ปาล์มจะให้ผลผลิต เหตุผลสำคัญที่ชาวบ้านในทรายขาวหันมาปลูกปาล์มกันเป็นจำนวนมากเพราะการที่รัฐบาลมีนโยบายให้เพิ่มพื้นที่การผลิตปาล์ม มีการโฆษณากันอย่างต่อเนื่อง และเมื่อมีการเริ่มต้นปลูกผลผลิตที่ได้เมื่อเทียบกับการปลูกข้าวนั้นการปลูกปาล์มให้ผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินดีกว่า ชาวบ้านบางคนที่มีญาติพี่น้องในพื้นที่กระบี่ สุราษฎร์ธานี ที่มีอาชีพทำสวนปาล์มน้ำมันเข้ามาสนับสนุนก็เป็นสิ่งส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกปาล์มกันมากขึ้น

การขุดโคกยกกร่อง คือการที่เกษตรกรเปลี่ยนจากการทำนามาเป็นการทำสวนผักบนโคก (การขุดโคกยกกร่อง) พบได้โดยทั่วไปในพื้นที่ตำบลทรายขาว ยกเว้นหมู่ที่ 12 ซึ่งอยู่ริมเชิงเขาพระบาท และหมู่ 3 บ้านไชงค เท่านั้น หมู่บ้านอื่น ๆ ได้มีการเปลี่ยนแปลงมาขุดโคกยกกร่องเป็นจำนวนมาก โดยใช้พื้นที่ซึ่งเคยเป็นพื้นที่ทำนาเปลี่ยนมาเป็นขุดโคกยกกร่อง แล้วใช้คันดินสำหรับปลูกผักและใช้ร่องน้ำสำหรับเลี้ยงปลาพบว่าในบางครัวเรือนที่ทำการปลูกผักมาสักระยะเวลาหนึ่งแล้วเช่นปลูกผักมาได้ห้าปีแล้วจึงเริ่มนำปาล์มน้ำมันมาปลูก ทั้งนี้เพราะชาวบ้านมองว่าการปลูกผักจะต้องลงทุน ลงแรงตลอดเวลา แต่การปลูกปาล์มน้ำมันลงทุนแค่ครั้งเดียวก็สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตลอด การขุดโคกยกกร่องพัฒนามาจากลักษณะการผลิตแบบดั้งเดิมของชุมชน คือการที่ชาวบ้านขุดดินมาเป็นโคกเพื่อใช้เลี้ยงสัตว์ในช่วงน้ำท่วม คันดินนั้นก็มีการปลูกพืชผักที่จำเป็นสำหรับครัวเรือน ต่อมาเมื่อพืชผักเหล่านั้นสามารถขายได้ก็มีการขุดคันดินให้ใหญ่ขึ้น ขุดด้วยรถแบ็คโฮ และปลูกพืชผักอย่างจริงจัง

การปรับตัวแบบหลากหลาย คือการที่ชาวบ้านสร้างทางเลือกในการเข้าถึงอาชีพต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย เช่น การทำนา ทำสวน ปลูกผัก รับจ้าง ไปพร้อม ๆ กัน ทางเลือกในการเข้าถึงอาชีพที่หลากหลายนี้ส่งผลต่อรายได้และความมั่นคงในครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น สำหรับอาชีพรับจ้างแบบใหม่ที่เกิดขึ้นได้แก่การรับจ้างเก็บพริกและการรับจ้างแทงปาล์มน้ำมัน

5. การอภิปรายผลการวิจัย

การเข้าถึงความรู้ของเกษตรกรในการปรับตัวลักษณะต่าง ๆ ควรได้รับการหนุนเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะลักษณะการปรับตัวบางอย่าง โดยเฉพาะ การทำสวนปาล์มน้ำมันเป็นการเปลี่ยนวิธีการผลิตที่ชาวบ้านยังไม่มีความรู้หรือประสบการณ์มาก่อน การเรียนรู้จึงเป็นแบบกึ่งการทดลอง กล่าวคือ ปลูกไปพร้อมกับทดลองผิดลองถูก ซึ่งผลสุดท้ายทำให้ผลผลิตที่ชาวบ้านควรจะได้รับจึงน้อยกว่าปกติ

การรวมกลุ่มและสร้างเครือข่าย เพื่อพลังและการต่อรอง ในปัจจุบันชาวบ้านส่วนมากในตำบลทรายขาวยังไม่ได้มีการรวมตัวกัน การทำเกษตรเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ ส่งผลให้ความเข้มแข็งไม่เกิดขึ้น อีกทั้งการขายผลผลิตก็ไม่ได้ตามที่ต้องการเพราะต้องคอยให้ทางพ่อค้าเป็นคนควบคุมทั้งหมด ลักษณะเช่นนี้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของชาวบ้านมาก สินค้าที่ถือว่ามีความผันแปรสูงมากต้องรอการกำหนดราคาจากพ่อค้าเท่านั้นคือ พืชผักที่ปลูกบนโคกยกทรงของชาวบ้าน เช่น พริก ผักคะน้า ผักกาด ผักทอง ฯลฯ เมื่อเป็นเช่นนี้ชาวบ้านควรมี

การรวมตัวเพื่อสร้างพลังต่อรองขึ้นเพื่อลดการเอาเปรียบจากพ่อค้า อีกทั้งกลุ่มดังกล่าวจะทำให้สมาชิกได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการประกอบอาชีพซึ่งกันและกัน ซึ่งสมาชิกกลุ่มอาจจะได้ช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ เช่น แรงงาน เงินทุน ความรู้ อีกด้วย

ประเด็นสุดท้ายที่ผู้วิจัยจะนำมาอภิปรายผลคือเรื่องการรักษาพื้นที่ทางอาหารของชาวทรายขาว ทั้งนี้เพราะลักษณะทางกายภาพของทรายขาวซึ่งเป็นพื้นที่ราบลุ่มเหมาะกับการปลูกพืชอาหาร โดยเฉพาะข้าวเป็นอย่างมาก แต่เมื่อพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นเริ่มเข้ามาในพื้นที่ โดยเฉพาะปาล์มน้ำมัน ทำให้ชาวบ้านมากกว่าครึ่งหนึ่งของตำบลนี้หันเข้าสู่การปลูกพืชชนิดใหม่ โดยใช้ที่ดินซึ่งเคยทำนามาปลูกปาล์มน้ำมัน ลักษณะเช่นนี้ส่งผลถึงความมั่นคงทางอาหารของชาวทรายขาวที่มีลดลงอย่างแน่นอน โดยเฉพาะเมื่อชาวบ้านเลิกทำนาหรือบางกรณีมีการทำนาแบบเข้มข้น ส่งผลให้อาหารที่เคยมีอย่างสมบูรณ์ในที่นาเปลี่ยนไป เช่น ในการทำนาที่เป็นแบบปีละครั้ง ชาวบ้านสามารถหาปู ปลา ได้จากที่นาแต่เมื่อทำนาแบบเข้มข้นจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและยาปราบศัตรูพืช เพราะการทำนาแบบใหม่ต้องการเพียงผลผลิตที่เป็นข้าวเท่านั้น ในขณะที่การทำนาแบบเก่าการทำนาต้องได้ปลาและได้พืชผักอื่น ๆ ด้วย ความเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ทำให้คุณภาพชีวิตของชาวทรายขาวต้องอิงอยู่กับตลาดภายนอก เช่น คุณภาพชีวิตต้องขึ้นอยู่กับราคาข้าว ปาล์มน้ำมัน

6. ข้อเสนอแนะ

ถ้าจะให้การปรับตัวด้านอาชีพของชาวทรายขาวประสบความสำเร็จ ได้แก่การที่วิถีชีวิตของชาวบ้านดีขึ้น จำเป็นที่หน่วยงานภาครัฐจะต้อง

เข้าไปให้ความช่วยเหลือในเชิงนโยบายตามประเด็นต่อไป

1. การสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งน้ำจืดสำหรับการทำเกษตร ทั้งการทำนา ทำสวน ปลูกปาล์ม น้ำมัน การขุดโคกขกร่อง ได้อย่างทั่วถึงด้วยการขุดเหมืองส่งน้ำและคู คลองสาขา ตามความต้องการของเกษตรกร ที่ผ่านมามีพบว่าในช่วงเวลาของบางปีจำนวนน้ำมีไม่เพียงพอที่จะเข้าถึงแหล่งปลูกพืชผักของเกษตรกรทั้งที่น้ำในคลองชะอวด – แพรกเมืองยังมีอยู่มาก

2. รัฐจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น การรับพันธุ์ไม้ การขุดโคกขกร่อง โดยต้องให้สอดคล้องกับลักษณะของทำเลที่ตั้ง และสภาพของพื้นที่ และความช่วยเหลือควรจะต้องรับกับความต้องการของเกษตรกร รวมทั้งการสนับสนุนโคกที่มีอยู่เดิม โดยการขุดดินโคลนที่อยู่ในคูน้ำมาเป็นหน้าดินสำหรับปลูกพืช เช่น การสนับสนุนให้ใช้รถเบ็คโฮขนาดเล็กเพื่อขุดดินโคลนมาจากคูน้ำเพื่อถมบริเวณ โคนต้นไม้ เพราะในดินโคลนเหล่านั้นมีธาตุอาหารที่พืชต้องการอยู่มาก

นอกจากนี้รัฐควรจัดการเรื่องเงินทุนและการเข้าถึงทุนชนิดอื่น ๆ เพราะเกษตรกรในตำบลทรายขาวจะต้องมีเงินทุนหมุนเวียนที่ทำให้ครัวเรือนสามารถทำการผลิตบนโคกขกร่องได้

3. รัฐต้องสนับสนุนเรื่องการตลาด โดยอาจสนับสนุนให้มีการสร้างโรงงานแปรรูปหรือตลาดพืชผักในลุ่มน้ำปากพนัง ทั้งนี้เพราะพื้นที่ของลุ่มน้ำปากพนังในปัจจุบันได้พัฒนาไปในลักษณะเดียวกับที่ทรายขาวแล้วเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้พบว่าราคาผลผลิตที่ตกต่ำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของชาวบ้าน

โดยเฉพาะต่อชาวบ้านที่ทำการผลิตบนโคกขกร่องและเกษตรกรที่ทำนา

การสร้างตลาดผลผลิต การประกันราคาผลผลิตและการแปรรูปผลผลิต ราคาผลผลิตตกต่ำ เป็นปัญหาสำคัญอีกประการที่ชาวบ้านประสบในบางช่วงเวลา ดังนั้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้ที่จะปรับเปลี่ยนระบบการผลิต ทางฝ่ายรัฐควรเข้ามาส่งเสริมในเรื่องนี้ เช่น การประกันราคาพืชผักที่ผลิต (เหมือนกับการประกันราคาข้าว มันสำปะหลัง ลำไย) หรือการที่หน่วยงานรัฐเข้ามาส่งเสริมให้เกิดกลุ่มการผลิตที่เข้มแข็งแล้วมีการประกันราคาพืชผลของเกษตรกรในกลุ่มได้ด้วยตัวเอง

การสร้างตลาดพืชผัก – ตลาดข้าว ขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเพื่อให้พ่อค้าที่มาจากพื้นที่อื่น ๆ ที่นอกเหนือจากจังหวัดนครศรีธรรมราชได้เข้ามาซื้อผลผลิตได้โดยตรงจากตลาดพืชผักนี้จะช่วยลดปัญหาเรื่องผลผลิตในปัจจุบันได้ รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาในอนาคต

นอกจากนี้การแปรรูปผลผลิตจะเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ลดปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำได้ การแปรรูปผลผลิตอาจทำได้ในสองลักษณะคือ ให้เกษตรกรแปรรูปผลผลิตของตัวเอง การแปรรูปแบบนี้อาจดำเนินการในกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งก่อน เพื่อเป็นต้นแบบให้เกษตรกรกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งในช่วงเวลาที่ผ่านมามีเกษตรกรหลายกลุ่มมีความพยายามที่จะแปรรูปแล้วแต่มีปัญหาสำคัญที่ทำให้ต้องหยุดการแปรรูปลงคือปัญหาตลาด ลักษณะที่สองคือการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดโรงงานแปรรูปผลผลิตขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง เช่น โรงงานแปรรูปพริก ผัก และผลไม้

4. สนับสนุนการสร้างกลุ่มและเครือข่าย นับเป็นประเด็นสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการปรับเปลี่ยนระบบการผลิต เช่น ชาวบ้านที่ทำนา ก็ควรรวมตัวเพื่อช่วยเหลือกันและกันในเรื่องต่าง ๆ เกษตรกรสวนปาล์ม สวนยางพารา หรือการผลิตบนโคกยกร่องก็ควรรวมตัวในลักษณะเดียวกันเพื่อเพิ่มพลังในการเรียกร้องต่าง ๆ ต่อหน่วยงานภายนอก และการได้ช่วยเหลือกันในเรื่องต่าง ๆ ด้วย เช่น การต่อรองเรื่องราคากับตลาด การช่วยเหลือด้านแรงงาน ความรู้ให้กันและกัน

5. เกษตรกรควรหาความรู้หรือใช้ความรู้ดั้งเดิมของชุมชนมาจัดการปัญหาเรื่อง โรคพืชเพราะ โรคพืชเป็นปัญหาที่สำคัญของการปรับตัวของชาวบ้าน โดยเฉพาะชาวบ้านที่ปรับเปลี่ยนมาทำการผลิตบนโคกยกร่อง เช่น โรคเชื้อราในพริก ซึ่งชาวบ้านไม่สามารถแก้ปัญหานี้ได้ในปัจจุบัน โดยโรคราที่เกิดขึ้นนี้จะกระจายมาสู่โคกปลูกพริกของชาวบ้านในช่วงฤดูฝน เมื่อเป็นที่โคกไหนแล้วจะกระจายติดต่อทั้งแปลงและขยายไปยังโคกใกล้เคียงอย่างรวดเร็ว หากสามารถแก้ปัญหานี้ได้จะทำให้ต้นพริกเก็บเกี่ยวผลผลิตได้นานกว่าเดิม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้ของครัวเรือนเกษตรกรได้ เกษตรกรที่เคยมีความรู้เรื่องการปลูกพืชบางอย่างที่ศัตรูพืชไม่ทำ

อันตรายควรรู้ได้นำความรู้นั้นมาใช้ในการทำการผลิตบนโคก

6. เกษตรกรควรลดการใช้สารเคมี หันไปสู่วิธีการผลิตอย่างยั่งยืนที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม เพื่อเป็นหลักประกันในการปรับเปลี่ยนอาชีพให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต อีกทั้งแนวโน้มเรื่องการบริโภคพืชผักของตลาดในปัจจุบันได้มีการกล่าวถึงพืชผักปลอดสารพิษกันกว้างขวางขึ้น หากเกษตรกรในทราขายสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้บริโภคได้ว่าพืชผักของพวกเขาเป็นพืชผักปลอดสารพิษ แนวโน้มของตลาดพืชผักปลอดสารพิษในอนาคต น่าจะทำให้เกษตรกรในทราขายได้เป็นที่รู้จักของตลาดมากขึ้น

7. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประจำปีงบประมาณ 2555 อีกทั้งได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลอันหลากหลายจากชาวบ้านในตำบลทราขาย อำเภอหัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช ซึ่งมีความเป็นมิตรไมตรีกับผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

8. เอกสารอ้างอิง

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และ พรวิไล เลิศวิชา. (2537). **วัฒนธรรมหมู่บ้านไทย**. กรุงเทพมหานคร : สร้างสรรค์.
 ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคนอื่นๆ. (2541). **ทฤษฎีและแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนชาวนา**. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
 ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และพูนศักดิ์ ธานีกรประดิษฐ์. (2540). **เศรษฐกิจหมู่บ้านภาคใต้ฝั่งตะวันออกในอดีต**. กรุงเทพมหานคร : สร้างสรรค์.

วิชา วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2555

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2527). ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพมหานคร : สร้างสรรค์.

ชวลิต อังวิทย์ชจร. (2540). การแลกเปลี่ยนและการค้าข้าวบริเวณชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ชลิตา บัณฑิตวงศ์และอนุสรณ์ อุณ โณ. (2546). พลวัตเศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านภาคใต้ตอนบนฝั่งตะวันออก. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจิตรธรรม.

นิธิ ฤทธิพรพันธุ์. (2536, กันยายน-ตุลาคม 3) “ป่าครอบครัวและชุมชนภาคใต้: เส้นทางสายทรัพยากรแบบยั่งยืน,” แลใต้.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2526, กันยายน 3). “คดีเกี่ยวกับรัฐของประชาชนไทยจากวรรณกรรมปักษ์ใต้.” ธรรมศาสตร์, หน้า 142 – 161.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2543, มีนาคม 12). “คนใต้.” มติชนสุดสัปดาห์. หน้า 47.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2546, กุมภาพันธ์ 14-20). “ประวัติศาสตร์ก่อนประหารรัฐ.” มติชนสุดสัปดาห์. หน้า 31.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2538). ปากไก่และไบเรื่อ : ว่าด้วยการศึกษาประวัติศาสตร์ วรรณกรรมต้นรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร : แพรวสำนักพิมพ์.

ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. มโนทัศน์การดำรงชีพ. เอกสารอัดสำเนา.

ปรีชา นุ่นสุข. (2540). ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช. กรุงเทพมหานคร : ที.พี.พรินท์

พิเชฐ แสงทอง. (2545). ศึกษาลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนชาวนาบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาในวรรณกรรมนิราศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มุลนิธิทักษิณคดีศึกษา. (2544). รายงานราชการมณฑลนครศรีธรรมราช (10 มิถุนายน ร.ศ.113 - 5 ตุลาคม ร.ศ. 129). กรุงเทพมหานคร : เอมีเทรคดิง.

ขงยุทธ ชูแว่น และ ประมวล มณีโรจน์. (2546). เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลาในมิติประวัติศาสตร์. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทย. คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

ขงยุทธ ชูแว่น. (2541). ลักษณะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนชาวนาบริเวณรอบทะเลสาบสงขลาสมัยอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์. โลกของลุ่มทะเลสาบ. ปทุมธานี : นาค.

รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ครั้งที่ 2 : ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมของนครศรีธรรมราช. (2546). กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์

รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ครั้งที่ 4 : ศิลปวัฒนธรรมนครศรีธรรมราชกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของนครศรีธรรมราช. (2531). กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์.

วิชา วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2555

วัฒนา สุกัณเฑาะ และสุกัณเฑาะ วงศ์สุภาพ. (2539). **เกษตรกรรมทางเลือก: การศึกษกรณีตัวอย่างการปรับตัวของ**

เกษตรกรรมพื้นบ้านไทยภาคใต้. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

วินัย สุกใส. (2541). **ภูเขา ทุ่งราบ และทะเล : วิถีแห่งความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของชุมชนรอบทะเลสาบ**

สงขลา.โลกของกลุ่มทะเลสาบ. ปทุมธานี : นาคร.

วิมล คำศรี และ ไพรินทร์ รุยกแก้ว. (2544). **วัฒนธรรมข้าวและพลังอำนาจชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สารูป ฤทธิ์ชู. (2543). **ตามรอยช้างแลใต้.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อมรา ศรีสุชาติ. (2544). **สายรากภาคใต้ ภูมิทัศน์ รูปลักษณะ จิตลักษณะ.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุน

สนับสนุนการวิจัย.

อาคม เดชทองคำ. (2543). **หัวเขือกัวชน.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

บุคลากรกรม

กิมกอง นวลปาน. อายุ 78 ปี หมู่ 10 ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช, สัมภาษณ์วันที่ 13 ตุลาคม 2555.

ทวี บัวดำ. อายุ 49 ปี หมู่ 10 (บ้านดอนหม้อ) ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช, สัมภาษณ์วันที่ 13 ตุลาคม 2555.

ธวัช บัวดำ. อายุ 29 ปี หมู่ 10 (บ้านดอนหม้อ) ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช, สัมภาษณ์วันที่ 13 ตุลาคม 2555.

ปรีชา ขุนวิช่วย. อายุ 61 ปี หมู่ 2 ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช, สัมภาษณ์วันที่ 2 มกราคม 2556.

พนารัตน์ จันทร์เทพ. อายุ 55 ปี หมู่ 2 ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช, สัมภาษณ์วันที่ 1 เมษายน 2555.

มยุรี บัวดำ. อายุ 48 ปี หมู่ 10 (บ้านดอนหม้อ) ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช, สัมภาษณ์วันที่ 13 ตุลาคม 2555.

สาคร รอดแก้ว. หมู่ 6 ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช, สัมภาษณ์วันที่ 1 เมษายน 2555.

หนูพิน ขุนวิช่วย. อายุ 60 ปี หมู่ 2 ตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช, สัมภาษณ์วันที่ 2 มกราคม 2556.